

Rolul serviciilor de informații în menținerea securității informaționale într-un context global reconfigurat după 2022

Autor: Tatiana Busuncian
Dr., conferențiar universitar

Chișinău, 2026

Conținuturi și Obiective

Conținuturi:

1. Activitatea serviciilor de informații în menținerea securității informaționale într-un context global reconfigurat după 2022
2. Cooperare pe arena internațională în domeniul securității informaționale a serviciilor/agențiilor/comunităților de informații
3. Conlucrarea serviciilor de informații în dezvoltarea colaborării eficiente privind creșterea transparenței instituționale

Obiective de referință:

- să identifice activitatea serviciilor de informații în menținerea securității informaționale într-un context global reconfigurat după 2022, adaptarea acestora la noile riscuri și amenințări la adresa securității informaționale
- să analizeze cadrul de cooperare internațională în domeniul securității informaționale al serviciilor/comunităților de informații
- să relateze despre securitatea informațională ca factor de organizare a societății contemporane
- să determine riscurile și amenințările la adresa securității informaționale
- să propună noi responsabilități pe conlucrare a serviciilor de Informații ce țin de dezvoltarea unei colaborări eficiente privind creșterea transparenței instituționale.

Termeni-cheie:

securitate informațională, servicii de informații, cooperare, riscuri, amenințări, globalizare

Activitatea serviciilor de informații în contextul globalizării

Era informației

Informația este conceptul care stă la baza acestei ere, fiind obiectul principal de lucru la momentul actual și în anii ce vor urma. Odată cu dezvoltarea tehnologiei, spațiile virtuale au început să prindă viață.

Transformarea conflictelor

Războaiele nu se mai câștigă în tranșee, prin acțiuni militare clasice, ci în fața calculatorului, prin intermediul informațiilor și al bătăliei creierelor.

Noile provocări

Serviciile de informații urmează să răspundă provocărilor contemporane determinate de era informațională și să-și consolideze performanța operațională și analitică.

Deceniul 2010-2020 va fi amintit ca un moment în care securitatea informațională a devenit recunoscută ca o problemă importantă pentru toate organizațiile. Noua dimensiune este definită de depășirea oricăror granițe în comunicare pentru a servi unui scop mai important decât apărarea cetățenilor și drepturilor acestora în cadrul unui stat.

Rădăcinile istorice ale activității de Informații

Epoca biblică

1

Biblia cuprinde primele dovezi ale spionajului militar, îndeosebi expediția lui Moise în zona actualului Israel. Trimițându-i să iscodească pământul Canaanului, Moise le-a zis: "cercetați ce pământ este și ce popor locuiește în el".

2

Formularea cerințelor

În limbajul actual Moise formulează "cerințele vitale ale activității de informații" - necesitatea de a cunoaște teritoriul, forțele inamice și planurile acestora.

Prima profesie

3

Experții afirmă că activitatea de informații este prima profesie, deoarece cunoașterea locului în care se află inamicul și nevoia de autoconservare le depășesc ca importanță pe toate celelalte.

Biblia este înțesată de povești despre abilitatea militară, bătălii, acțiuni înșelătoare și, în primul rând, despre colectarea informațiilor. Unii consideră că activitatea de informații este "a doua pe lista celor mai vechi profesii".

Sun Tzu și Arta Războiului

Sun Tzu

"Dacă nu-i cunoști pe ceilalți și nu te cunoști nici pe tine, vei fi în primejdie în timpul fiecărei bătălii"

Toți marii comandanți din istorie s-au bazat pe serviciile de informații ca pe un ghid care să le indice unde și când să lovească. Sun Tzu, primul autor cunoscut care a abordat în lumea Antică problema serviciilor de informații (circa 500 î.Hr.), pune un accent deosebit pe informații în manualul clasic "Arta războiului" (Ping Fa).

Viziunea strategică

Sun Tzu a realizat că resursele relativ reduse cheltuite pe culegerea de informații în timp de pace reprezintă de fapt investiții. Pentru el, un bun spionaj pe timp de pace valora pentru apărarea națională la fel de mult ca o armată, fiind totodată considerabil mai ieftin. Concepțiile lui Sun Tzu despre spionaj nu au fost exemple izolate de înțelepciune orientală. Există o mulțime de alte dovezi ale importanței acordate în Antichitate informațiilor.

Sistemul de Informații al lui Ștefan cel Mare

Epoca de aur a Moldovei (1457-1504)

Majoritatea istoricilor susțin că perioada de aur pe care a înregistrat-o Moldova în epoca domniei lui Ștefan cel Mare a rezultat din faptul că domnitorul a reușit să instituie un sistem de cercetare modern, analogic altor curți monarhice din acea epocă. Prin obiectivele urmărite și angrenajul informativ instituit, Ștefan cel Mare a contribuit la asigurarea stabilității și echilibrului țării, identificând soluții reale în fața unor amenințări inevitabile.

Principalii cercetași ai curții:

- **Logofătul Isac** - solul lui Ștefan cel Mare și Bogdan III în Polonia
- **Stanciu** - membru al Sfatului Domnesc, trimis în Polonia (1468) și Ungaria (1475)
- **Logofătul Tautu** - prezent în Polonia (1497, 1499) și Turcia (1504)

Preluând experiența otomană și valorile sociale care selectau cadrele informative indiferent de originea socială, domnia lui Ștefan cel Mare a adus stabilitate și echilibru în zăbuciumul țării din a doua jumătate a sec. XV.

i Abia peste 20 de ani după moartea lui Ștefan cel Mare a fost fondat Ordinul Iezuiților și lojele masonice, care au fost primele rețele informative organizate la nivel european.

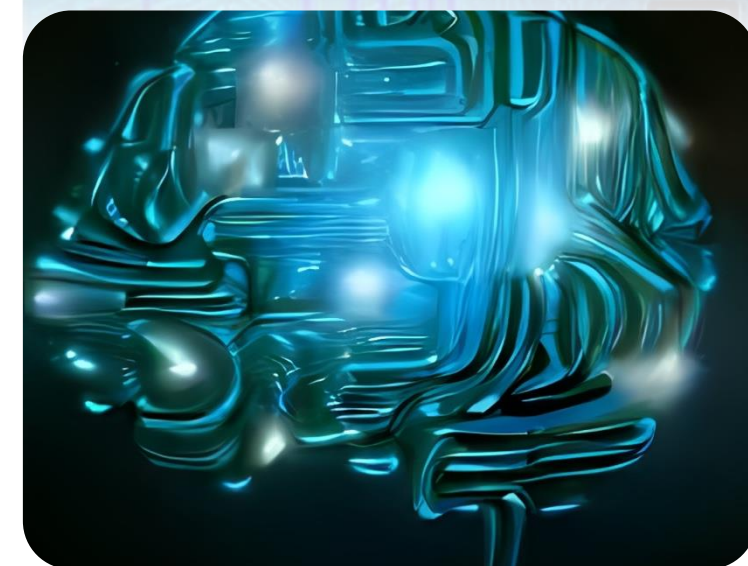

Ioan Tăutu

Ca disciplină academică serviciile de informații există de numai câteva decenii, ca profesie aceste servicii există de milenii. Studiile ce țin de serviciile de informații au apărut atât de târziu, în ultimele decenii ale secolului al XX-lea, deoarece acest domeniu se consideră unul închis, secret, iar lipsa informației despre procesele și structurile care presupun a fi secrete nu au permis o abordare amplă și cu atât mai mult științifică a serviciilor speciale de informații.

Guvernul Republicii Moldova recunoaște necesitatea de a îmbunătăți securitatea Informațională și înțelege că această securitate este corelată în mod direct cu securitatea națională în această epocă globalizată a tehnologiei. Finalizarea legislației naționale în acest domeniu, inclusiv stabilirea și aplicarea măsurilor de securitate de bază pentru infrastructura informațională națională, este o prioritate a guvernului. Acesta este unul dintre pilonii principali ai unui sistem de securitate informațională.

Protecția spațiului informațional este obligatorie pentru asigurarea securității naționale, regionale și internaționale. Implementarea componentei de schimb de informații în mediul corporativ sau guvernamental este o sarcină destul de grea. La momentul actual, toate instituțiile necesită un nivel înalt al securității cibernetice pentru a asigura funcționarea sistemelor informaționale, același lucru fiind valabil și pentru funcționarea infrastructurilor critice.

Realitatea amenințărilor cibernetice contemporane

38%/80,2%

Acces în Bandă Largă

Procentul moldovenilor cu acces la internet în bandă largă în 2020/2025

53.2%/70%

Servicii Publice Online

Respondenți care au folosit un serviciu public online în ultimele 12 luni din 2024
Peste 300 de servicii publice disponibile online

24/7

Disponibilitate

Așteptarea cetățenilor pentru accesibilitatea serviciilor publice online
Peste 85 % dintre abonații la internet fix folosesc tehnologii de tip FTTx (fibră etc.), iar în primul trimestru 2025, rata de penetrare fixed broadband (prin FTTx) per gospodărie a ajuns la ~ 76,1 %

Multitudinea de incidente cibernetice recente la nivel global și în cadrul organizațiilor guvernamentale demonstrează cât de reale sunt aceste amenințări. Dezvoltarea rapidă a tehnologiilor de informații și comunicare au condus la crearea unui spațiu cibernetic dinamic fără frontiere.

Provocări pentru Moldova

Republica Moldova, fiind o țară mică cu capacități reduse în protecția spațiului cibernetic, este profund implicată în diferite proiecte și inițiative naționale și internaționale pentru a crea un sistem sigur. Numărul tot mai mare și complexitatea atacurilor cibernetice evidențiază nevoia imediată de colaborare între state.

i Din 18 mai 2018, Întreprinderea de Stat "Centrul de Telecomunicații Speciale" se reorganizează în Instituția publică "Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică" pentru a asigura administrarea infrastructurii IT guvernamentale și implementarea politicii de securitate cibernetică.

Cooperarea internațională a serviciilor de informații

Reformarea Serviciilor de Informații marchează o abordare planificată a schimbului de cunoștințe, asigurând continuitatea bazelor de date formale și informale comune în mai multe direcții esențiale.

Modificări rapide a cadrului legal, explorarea conceptelor, strategiilor, politicilor și tehnologiilor pentru integrarea strategiilor de securitate națională.

Colaborare accelerată
Accelerarea formelor de colaborare și eficacitatea activității serviciilor și comunităților de informații pentru a satisface necesarul "schimbător" al utilizatorilor.

În ultimii ani se atestă o tendință bidirecțională interesantă:

pe de o parte, este vorba despre un interes crescând al politicului și al societății în general pentru realitățile acestei lumi a secretelor determinat, nu în ultimul rând, de nevoia de a cunoaște și de a controla mai bine fenomenul.

pe de altă parte, se observă și o deschidere mai largă a serviciilor de informații și a comunităților de informații profund interesate de o relație obiectivă, transparentă cu beneficiarii produselor sale, dar și cu opinia publică în ansamblul ei.

Indiferent de motive, această evoluție dinspre și înspre serviciile de informații creează un flux de cunoștințe, dar și un aparat metodologic critic atât de necesare eforturilor intelectuale de a studia empiric, dar și teoretic serviciile de informații.

Activitățile criminale transnaționale

Secolul XXI Interconectat

Lumea în secolul al XXI-lea va fi din ce în ce mai interconectată. Viteza de transportare, eficiența circulației mărfurilor și transmiterii electronice a informațiilor și banilor reprezintă noi mijloace prin care activitățile transnaționale – legale sau ilegale – pot prospera.

Unele dintre cele mai semnificative activități criminale, care preocupă factorii politici de decizie cel mai mult, sunt:

Activități Financiare ilegale

Spălarea banilor și alte activități financiare ilegale care afectează stabilitatea economică globală și securitatea financiară a statelor.

Cercuri criminale

Organizații criminale care se ocupă de furtul de mașini și alte bunuri, operând la nivel transnațional cu rețele sofisticate.

Circulația mărfurilor interzise

Produse chimice precursori, arme nucleare, biologice sau chimice, toxice și vânzarea pe piața externă a deșeurilor ilegale.

Infracțiunile ca traficul de droguri, spălarea de bani și contrabanda din străinătate, care aveau efect la nivel național sau regional, acum provoacă probleme la nivel mondial.

Actualitatea demersului științific reiese din necesitatea de a cerceta noile transformări la nivel național, regional și internațional cu impact asupra securității globale, inclusiv a Republicii Moldova, amplificând importanța relațiilor de colaborare dintre state.

Partenerii strategici ai Moldovei în securitate

Devine tot mai evident faptul că interesele și obiectivele de securitate ale statelor pot fi realizate doar prin colaborare internațională, care trebuie să se manifeste nu numai în situații-limită, dar și în tot întregul set de probleme ale lumii contemporane.

O astfel de solidarizare a statelor, a serviciilor și comunităților de informații ale acestora, prin stabilirea unor eforturi conjugate, care împărtășesc aceleași interese și valori, se pot elabora noi politici comune de securitate și apărare în vederea optimizării prevenirii și combaterii riscurilor și amenințărilor într-o lume din ce în ce mai globalizată.

Uniunea Europeană

Cooperare în domeniul securității și implementarea standardelor europene de securitate informațională.

Obiectivele Colaborării

- **Integrarea în eforturile internaționale** - crearea unui sistem comun de securitate în spațiul euro-atlantic
- **Ajustarea cadrului legislativ** - la standardele europene pentru securitatea informațională
- **Elaborarea strategiilor** - de promovare a intereselor naționale în negocierile de aderare la structurile europene și euro-atlantice
- **Consolidarea stabilității** - în lume prin împărtășirea informațiilor și experiențelor

Serviciilor de informații și securitate le revin înputerniciri speciale prin intermediul unităților lor operaționale, tehnice, analitice și de suport, utilizând diverse instrumente de comunicare, supraveghere, control și documentare.

NATO

Alianța Nord-Atlantică și programele de parteneriat pentru consolidarea capacităților de apărare cibernetică.

Consiliul Europei

Promovarea valorilor democratice și standardelor în domeniul securității și drepturilor omului.

Statele Unite

Colaborare strategică în domeniul securității cibernetice și combaterea amenințărilor globale.

Provocările securității cibernetice în Republica Moldova

Rigiditatea actuală

Securitatea informațională a Republicii Moldova este una încă rigidă, care necesită o restructurare cât mai grabnică pentru a face față amenințărilor moderne.

Măsuri insuficiente

Măsurile speciale de protecție întreprinse pentru a preveni atacurile cibernetice moderne asupra infrastructurilor critice nu sunt suficiente pentru provocările actuale.

Nevoia de soluții complete

Pentru a preveni amenințările cibernetice este necesar să se implementeze soluții complete pentru protecția rețelelor, incluzând măsuri de securitate națională.

Necesități Urgente

La etapa actuală, Republica Moldova are nevoie de politici și reglementări pentru menținerea unui nivel înalt în securitatea rețelelor și a sistemelor informaționale, precum și implicarea operatorilor de servicii esențiale în asigurarea informației pentru menținerea securității cibernetice la nivel național.

⚠️ Provocarea Majoră: Inventivitatea infractorilor cibernetici care vin cu noi modalități de a profita de breșele de securitate depășește granițele jurisdicțiilor naționale, necesitând cooperare internațională intensă și capacități tehnice avansate. Sunt necesare o multitudine de detalii ce țin de capacitatea și infrastructura necesară care să permită depistarea, investigarea și urmărirea în timp util a conexiunilor informatice și a posibilelor legături cu alte forme de activitate infracțională.

Mass-media ca instrument de agresiune informațională

A Patra Putere în Stat

Specialiștii din domeniul securității denotă faptul că mass-media este instrumentul de bază folosit în desfășurarea unor acțiuni de agresiune informațională. Prin intermediul unor instituții de presă se creează și se întreține din exterior o imagine deformată asupra politicii și situației interne din statul vizat.

01

Destabilizarea internă

Declanșarea unor confruntări interne pe motive diverse (religioase, etnice, economice) care să justifice o eventuală intervenție militară din exterior.

Dezvoltarea mass-media în Moldova

Mass-media din Republica Moldova a cunoscut o dezvoltare spectaculoasă în ultimii ani, în principal din punctul de vedere al multitudinii organizațiilor de media și al unui amalgam al subiectelor reflectate. Dezvoltarea a fost masiv susținută prin intermediul granturilor europene și organizațiilor finanțatoare internaționale de profil.

Evoluții Pozitive:

- Investiții în digitalizare
- Ridicarea nivelului de profesionalism
- Abordarea responsabilă a subiectelor sensibile
- Respectarea drepturilor omului

02

Stimularea extremismului

Încurajarea acțiunilor destabilizatoare ale unor grupări extremiste interne prin manipularea informației și crearea de tensiuni artificiale.

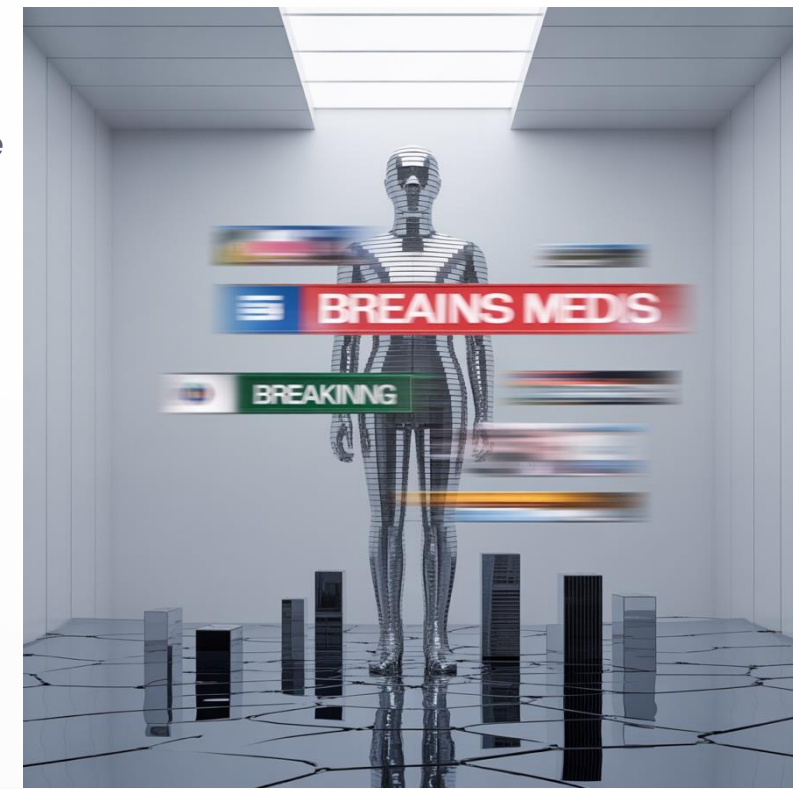
Probleme Persistente:

- Subordonarea politică a unor segmente
- Predominarea programelor rusești în televiziune
- Ascensiunea fulminantă a mediului online
- Deriva radioului și presei scrise

03

Demobilizarea cetățenilor

Diminuarea încrederii cetățenilor în capacitatea instituțiilor statului de a rezolva problemele cu care se confruntă societatea.

Impactul mass-media asupra securității statului

"Mass-media evită subiecte cu conotație pozitivă a activității organelor securității statului și a dificultăților cu care se confruntă aceștia în realizarea atribuțiilor de asigurare a ordinii publice."

Studiul Centrul Pro Marshall

În cadrul unui studiu recent realizat de către Centrul Pro Marshall, proiectul: "Cultivarea integrității și dreptății pentru consolidarea securității în cadrul Ministerului Apărării al RM". (2024) și proiectul: "Integritate prin responsabilitate pentru credibilitate în MAI", au fost abordate diferite aspecte cu referire la reflectarea activității organelor de ocrotire a legii.

Goana după senzații

Experții au relevat goana după subiecte senzaționale și preponderent denigratoare cu privire la activitatea reprezentanților organelor securității statului, provocând stări ce afectează imaginea și credibilitatea instituției.

Ignorarea aspectelor pozitive

Mass-media evită în mod sistematic subiectele care ar putea prezenta în lumină favorabilă munca și dedicarea profesională a angajaților din domeniul securității și ordinii publice.

Impactul asupra încrederii

Această abordare unilaterală afectează încrederea publicului în instituțiile de securitate, slăbind capacitatea acestora de a-și îndeplini eficient mandatul de protecție a cetățenilor.

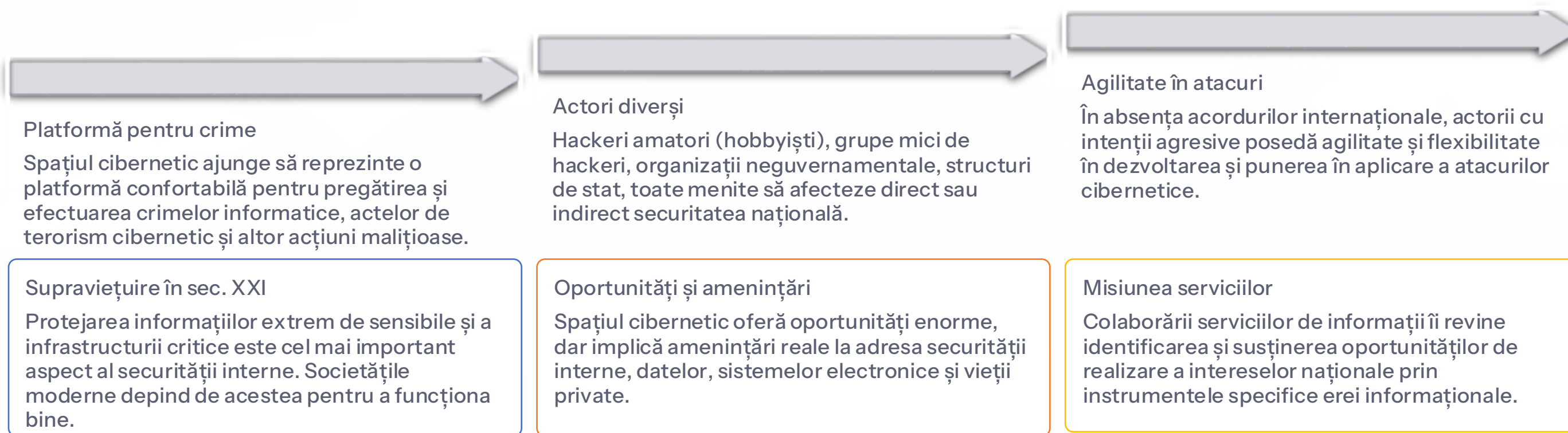
Proiectele fac parte din activitățile de promovare a integrității instituționale, Implementate de: Fundația Konrad Adenauer (KAS) în Republica Moldova și PNUD Moldova cu suportul Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei, în cadrul programului "Lupta cu corupția prin consolidarea integrității în Republica Moldova".

Spațiul cibernetic - noul câmp de luptă

Al cincilea domeniu

după uscat, mare, aer și spațiu

Este evident faptul că toate conflictele în viitor vor avea o componentă virtuală, fie în faza inițială a conflictului, fie sub formă de agresiune în sensul direct, fără desfășurarea altor forme de luptă. Propaganda modernă a evoluat într-o armă rafinată și serioasă care reprezintă o nouă amenințare la adresa securității naționale.

Instituțiile de formare a cadrelor de securitate

Institutul Național de Informații și Securitate "Bogdan, Întemeietorul Moldovei"

Fondat în anul 2002, cu statut de instituție de învățământ superior, aflată în subordinea Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova. Institutul reprezintă o instituție departamentală de învățământ superior care promovează politica de stat în domeniul asigurării securității statului. Misiunea Institutului Național de Informații și Securitate este promovarea politicii de stat în domeniul asigurării securității statului, pregătirii ofițerilor de informații în conformitate cu:

Pregătirea Ofițerilor

Misiunea Institutului Național de Informații și Securitate este promovarea politicii de stat în domeniul asigurării securității statului, pregătirii ofițerilor de informații în conformitate cu Nomenclatorul specialităților aprobat de Guvern.

Activitatea instructiv-educativă

În calitate de subdiviziune didactico-științifică și administrativă, este subordonată pregătirii specialiștilor de înaltă calificare în unul sau mai multe domenii, realizării activității de cercetare științifică.

Fiind parte integrantă a sistemului național de învățământ, Institutul reprezintă o instituție departamentală de învățământ superior, aflată în subordinea SIS.

Pregătirea Cadrelor

Pregătirea cadrelor științifice prin doctorat și postdoctoral.

Fiind parte integrantă a sistemului național de învățământ, Institutul realizează activitatea instructiv-educativă ca subdiviziune didactico-științifică și administrativă, fiind subordonată pregătirii specialiștilor de înaltă calificare și realizării activității de cercetare științifică.

Academia militară "Alexandru cel Bun"

Centrul de Studii Strategice de Securitate și Apărare

O altă instituție importantă de pregătire din cadrul Academiei Militare "Alexandru cel Bun" care contribuie la formarea specialiștilor în domeniul securității naționale și apărării.

Programe de Studii:

- **Programul de master** - introdus în 2011 cu specializarea în domeniul securității și apărării
- **Școala doctorală** - "Științe militare și de securitate", activă din 2017
- **Parteneriat internațional** - cu Universitatea Națională de Apărare "Carol I" (București, România)

Specialități Doctorale:

1. **Arta militară** - strategii și tactici militare contemporane
2. **Securitate și apărare** - analiza amenințărilor și dezvoltarea capacităților de răspuns

Activitatea școlii doctorale cuprinde instruirea și pregătirea specialiștilor de înaltă calificare (doctori în științe) la două specialități fundamentale pentru securitatea națională. Programele sunt dezvoltate ca parte componentă a învățământului superior în continuarea ciclului II al studiilor superioare, asigurând formarea unei elite academice și profesionale în domeniul securității și apărării.

**Academia Militară
"Alexandru cel Bun"**

mun. Chișinău, Republica Moldova

- ☑ **Parteneriat Strategic:** Colaborarea cu Universitatea Națională de Apărare "Carol I" din București oferă acces la expertiză internațională și standarde europene în educația militară și de securitate.

Academia "Ștefan cel Mare" - MAI

Octombrie 2016

Provocări Actuale

Se deschide școala doctorală "Științe penale și drept public" în cadrul Academiei "Ștefan cel Mare" a MAI

Lipsa unei școli consolidate a studiilor strategice de securitate în Moldova

1

2

3

Programe Doctorale

Dezvoltarea programelor ca parte componentă a învățământului superior în continuarea ciclului II

Provocări în Formarea Elitei de Securitate

Cu toate acestea, este încă prematur de confirmat faptul că în Republica Moldova s-a format o școală a studiilor strategice de securitate bine definită. Lipsa unei școli a studiilor de securitate consolidate și experiența limitată a autorităților centrale de a elabora politici publice bine definite în acest domeniu complex a determinat mai multe consecințe negative:

Absența viziunii strategice

Lipsa unei viziuni strategice asupra principalelor amenințări, riscuri și vulnerabilități care afectează securitatea națională

Întârzieri legislative

Întârzieri serioase la capitolul adoptării legislației care să reflecte realist transformările interne și internaționale

Incapacitatea de răspuns

Incapacitatea elitelor politice de a răspunde prompt noilor amenințări, aprofundând starea de insecuritate a Republicii Moldova

Concluzii - necesități pentru securitatea informațională

Provocări și soluții

Securitatea informațională este un domeniu vast cu multe domenii conexe. Dependența de informații este tot mai mare, chiar pe riculoasă. Ignorarea amenințărilor a devenit imposibilă, informațiile au devenit un beneficiu absolut și vital. Confruntarea în spațiul cibernetic duce la pagube economice și fizice considerabile.

01

Îmbunătățirea cadrului normativ

Perfecționarea și armonizarea cadrului legislativ/normativ cu legislația europeană și instrumentele juridice internaționale, crearea unui sistem național puternic de securitate cibernetică.

03

Instituirea culturii de securitate

Promovarea susținută în rândul populației și decidenților politici, concomitent cu creșterea exponențială a transparenței la nivelul instituțiilor de securitate națională.

02

Modernizarea programului național

Dezvoltarea potențialului cibernetic pentru evaluarea obiectivă a riscurilor, identificarea mijloacelor de detectare și contracarare a atacurilor, stabilirea colaborării internaționale.

04

Colaborare trainică

Stabilirea, coordonarea și menținerea colaborării pentru obținerea obiectivelor, participarea la exercițiile practice regionale și internaționale.

 Realitatea Contemporană: Într-un scenariu în care amenințările cibernetic devin tot mai sofisticate și se pot schimba în timp, nevoile serviciilor de informații și securitate se schimbă constant, necesitând personal specializat capabil să facă față unui mediu în continuă schimbare.

Concluzii – direcții de dezvoltare

Dezvoltarea capacităților de cercetare

Dezvoltarea capacităților de cercetare și analiză a angajaților organelor securității statului în rezolvarea problemelor de securitate informațională. Acordarea atenției sporite formării ofițerilor analiști de către INIS, Academia Militară și Academia "Ștefan cel Mare".

Realizarea reformelor

Realizarea pe termen mediu și scurt a reformelor și proiectelor menite să susțină procesele de reformă politică, socială și economică din țară pentru identificarea riscurilor la adresa securității naționale.

Strategia națională

Dezvoltarea unei strategii naționale de combatere a războiului informațional și dezvoltarea critică a societății prin promovarea și extinderea tehnologiilor informaționale moderne și de comunicații.

În epoca globalizării, statele lumii nu pot acționa fără a ține cont de consecințe, nici răspunde de sine stătător amenințărilor și vulnerabilităților la adresa securității lor. Vechea ordine mondială, bazată pe o logică bipolară, a dispărut, iar tranziția postbipolară s-a încheiat, mediul internațional de securitate aflându-se într-o continuă mișcare.

Oportunități în epoca postbipolară

Obiectivele majore ce conduc dezvoltarea mondială în epoca postbipolară dă naștere la noi riscuri și provocări la adresa valorilor și intereselor naționale și comune, creează îngrijorări justificate, dar oferă și reale oportunități pentru consolidarea securității și cooperării internaționale.

✔ **Viziunea de viitor:** dezvoltarea unei abordări integrate și colaborative în domeniul securității informaționale poate transforma provocările contemporane în oportunități pentru consolidarea stabilității și prosperității naționale și regionale.

Sarcini de autoevaluare

1 Activitatea serviciilor de informații

Identificați activitatea serviciilor de informații în menținerea securității informaționale într-un context global reconfigurat după 2022.

3 Cooperarea internațională

Analizați și estimați cadrul de cooperare pe arena internațională în domeniul securității informaționale și al cooperării între organizațiile internaționale.

2 Securitatea informațională

Relațați despre securitatea informațională ca factor de organizare a societății contemporane, explicând rolul acesteia în menținerea stabilității și funcționării instituțiilor democratice.

4 Noi responsabilități

Propuneți noi responsabilități pe conlucrarea serviciilor de informații ce ține de dezvoltarea unei colaborări eficiente privind creșterea transparenței instituționale.

❓ **Pentru reflecție:** cum pot contribui viitorii specialiști în securitate la dezvoltarea unei culturi informaționale responsabile și la consolidarea rezilienței societății în fața amenințărilor hibride contemporane?

Teme pentru Lucrul Individual

Informația analitică

Prezentarea unei informații analitice privind activitatea serviciilor de informații în contextul globalizării. Analizați evoluțiile recente și tendințele viitoare în domeniul securității informaționale.

Perspectiva mediatică

Evaluați securitatea informațională din perspectiva mediatică. Examinați rolul mass-media în formarea percepțiilor publice despre securitatea națională și serviciile de informații.

Proiecte de cooperare

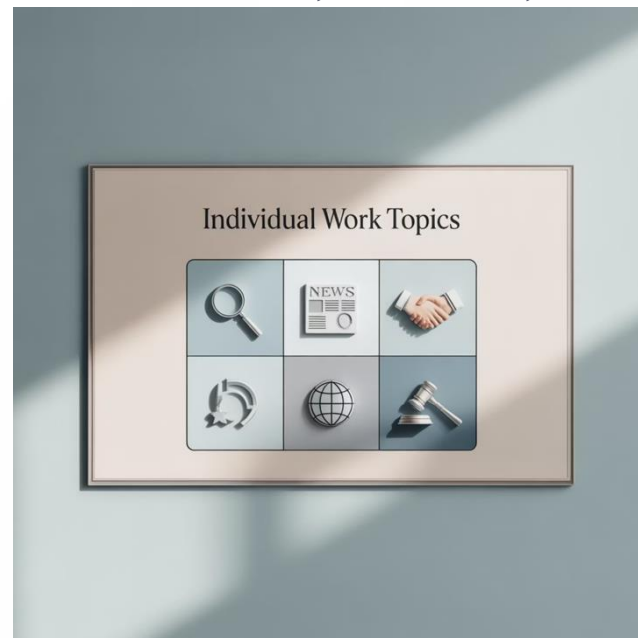
Formularea unor exemple de proiecte privind responsabilitățile pe conlucrarea serviciilor de informații privind creșterea transparenței instituționale și accountability-ului democratic.

Cooperarea internațională

Identificarea cadrului de cooperare pe arena internațională în domeniul securității informațiilor și al cooperării între organizațiile internaționale. Analizați mecanismele existente și propuneți îmbunătățiri.

Supravegherea democratică

Determinați esența și importanța supravegherii serviciilor de informații - promovarea guvernancei democratice în sectorul de securitate. Explorați echilibrul între securitate și libertățile civile.

Metodologie de lucru: pentru fiecare temă, utilizați metode de cercetare academică, consultați surse primare și secundare, aplicați analiza critică și prezentați concluzii fundamentate pe dovezi empirice și teoretice.

Bibliografie Selectivă (Partea I)

1

A History of Cyberspace

Per Concordiam, v. 7, nr. 2, 2016, p. 64-65. Analiză istorică a dezvoltării domeniului cibernetic și impactului acestuia asupra securității contemporane.

2

Busuncian T. - Securitatea informațională

Securitatea informațională și activitatea serviciilor de informații în contextul globalizării. Studii naționale de securitate. Revistă științifico-practică Nr. 1 (1) 2020. ISSN 2587-3822 CZU 004.056: 355.40 DOI: 10.5281/zenodo.3989164. Chișinău, 2020, p. 66-78.

3

Busuncian T. - Parametrii instituționali

Parametrii instituționali ai securității informaționale. Materialele conferinței științifico-practice naționale "Mandatul de securitate: probleme actuale de interpretare, legislație și practică". Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, INIS "Bogdan, Întemeietorul Moldovei". Chișinău, 2020, p. 71-75.

4

Busuncian T. - Colaborarea internațională

Colaborarea internațională a serviciilor speciale în combaterea terorismului. Teză de doctor în politologie. Chișinău, 2013, 182 p. Studiu comprehensiv asupra mecanismelor de cooperare în domeniul securității.

5

Hotărârea Guvernului Nr. 746

Din 18.08.2010 "Cu privire la aprobarea Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova - NATO actualizat" Monitorul Oficial al Republicii Moldova No. 166-168 din 14.09.2010.

Bibliografie Selectivă (Partea II)

1 Hotărârea Guvernului Nr. 414

Din 08.05.2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat. Publicat în Monitorul Oficial Nr. 157-166. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=375459>

2 Hughes-Wilson J.

Serviciile secrete. București: Meteor Publishing, 2017, pag. 17-19. Analiză istorică și contemporană a evoluției serviciilor de informații la nivel global.

3 INIS - Resurse Online

Institutul Național de Informații și Securitate. <https://www.sis.md/ro/content/institutul-național-de-informații-și-securitate>

4 Academia Militară

Istoricul creării Academiei Militare. <https://www.academy.army.md/studii/scoala-doctorala/> și http://academy.police.md/istoria_ro

5 Resurse Instituționale

Ministerul Afacerilor Interne, Academia Ștefan cel Mare: <http://www.academy.police.md/22> Agenția de guvernare electronică: <https://egov.md/ro/node/40726>

